

UNETTOMANA TAMPEREELLA

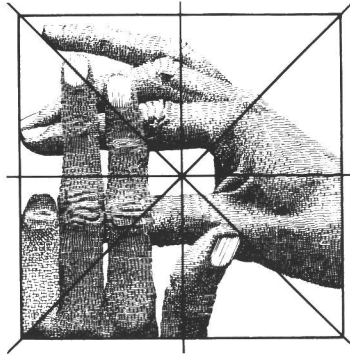
Tampereen XXV kansainväliset lyhytelokuvajuhlat, Tampere 9.-13.3.1993

Tampereen elokuvajuhlat kasvoivat jälleen edellisiin vuosiin nähden määrällisestä näkökulmasta: elokuvia esitettiin yhteensä 116 näytöksessä. Festivaalijohtaja Pertti Paltilan mukaan elokuvien runsas tarjonta kansainväliseen kilpailuun kertoo tapahtuman lisääntyneestä arvostuksesta maailmalla sekä itse kilpailun korkeasta tasosta. Kilpailuun tarjottiin yhteensä noin 2500 elokuvaa, joista 75 valittiin. Hämmäntävää oli todeta, miten epätasaisia ja usein mitäänsanomattomia sekä ilmaisullisesti että sanomallisesti nuo oletettavasti kansainvälisiä valiotuotteita edustavat lyhytelokuvat olivat.

Animaatio oli valttia

Kansainvälinen tuomaristo otti aiheellisesti esille eri kategorioidiin kuuluvien elokuvien keskenään vertaamisen vaikeuden. Kansainvälisessä kilpailussa oli tänä vuonna runsaasti erittäin korkeatasoisia animaatioelokuvia, mutta vastaavasti vähän ja odotettua heikotasoisempia dokumenttielokuvia. Kansainvälisen kilpailun Grand-Prix-palkinto menikin yksimielisesti luovan iso-britannialaisen Aardman Animations-yhtiön tuottamalle ja Nick Parkin ohjaamalle *The Wrong Trousers*-animaatiolle (Väärät housut), jonka käsikirjoitus oli poikkeuksellisen nokkela verrattuna yleiseen tasoon. *The Wrong Trousers* palkittiin tänä vuonna myös Oscarilla. Boris Kossmehlin ohjaama ja dominoivan Aardman Animation-

Anu Kuivalainen: Orpojen joulu.

yhtiön tuottama *Not Without My Handbag* (En ilman käsilaukuani) voitti animaatiosarjan.

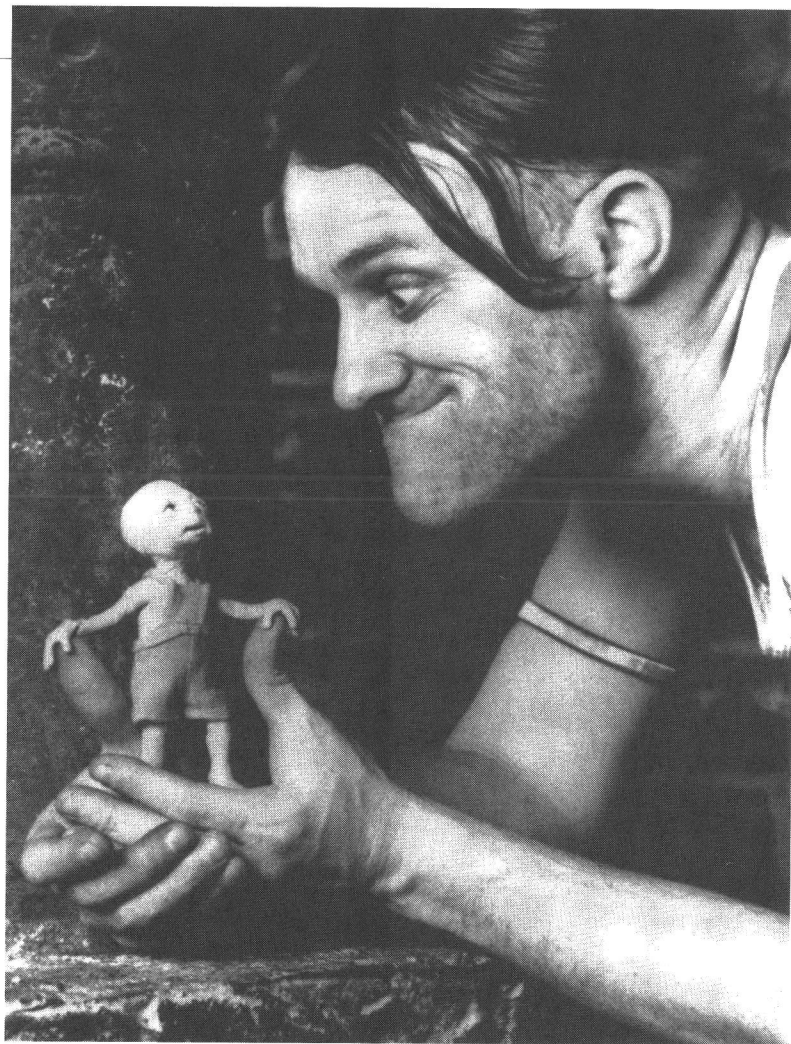
Parhaimmaksi dokumentiksi katsottiin visuaalisesti ja äänellisesti loistava niinkään iso-britannialaisen Mike Valentinin dokumentti *Whalesong* (Valaan laulu) ihmisen riitasointuisesta suhteesta ympäristöönsä. Itseleni mieleenpainuvien ja vaikuttavien kansainvälisen kilpailun lyhytelokuva oli irlantilainen Stephen Burken ilman mainetta ja kunniaa jäänyt dokumentti *After 68* (Vuoden -68 jälkeen). Elokuvassa kuvataan teini-ikäisen tytön proosallisen melankolisesta näkökulmasta Pohjois-Irlannin kiihtyvän terrorin kosketusta yk-

silöiden, sekä katolisten että protestanttien, arkielämään ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Parhaana fiktiona palkittu ranskalainen Didier Flamandin ohjaama *La Vis* (Ruuvi), jota tuomaristo kuvailee "loppumattoman kekseliäänä alusta loppuun saakka", oli allekirjoittaneelle tyrmistyttävä valinta. Briljanttia keinotekoista kieltä lukuunottamatta elokuva oli visuaalisesti harmaan lattea, tyyllillisesti sosialistisen realismin surullisia aikoja muistuttava ja elokuvan komediallisesta luonteesta johtuen mainittakoon vielä sen tuskallisesti näivettävä huumori.

Orvot videot

Eri ilmaisullisten kategorioiden vertaamisen hankaluuden lisäksi uusi riitasointu kotimaisessa kilpailussa, johon osallistui 45 elokuvaa ja videota, oli eri välineiden - videon ja filmin - palkitseminen samassa sarjassa. Kotimaisen tuomariston mielestä ilman palkintoja sekä kunniamainintoja jääneet videot eivät hyödyntäneet riittävästi välineensä ominaislajia; tuomaristo näki halvan hinnan olleen useimmiten

syynä välineen valintaan. Merkitävin syy videoiden huonoon menestykseen lienee kuitenkin projisoinnissa. Videotykillä laajakankaalle projisoimisen lopputulos on auttamattoman suttuinen. Tämä tuli räikeimmin esille Marikki Hakolan *Transversum*-teoksessa, joka edustaa viime aikojen hiotuinta ja visuaalisesti upeinta kotimaista videotaidetta. Mikäli Tampereen lyhytelokuvajuhlat eivät halua käytännössä olla ainoastaan filmijuhlat, tulisi videoiden projisointia tai palkintokategoriaa harkita uudelleen.

Kotimaisen kilpailun pääpalkinnon voitti Elokuvataiteen laitoksella opiskelevan Anu Kuivalaisen ohjaama ja hänet itsensä poikkeuksellisesti alttiiksi paneva, raikas *Orpojen joulu*. Eri-

koispalkinnot saivat Esa Illin *Kili-kali*, Veikko Anttilan *God Jul* ja Perttu Lepän *Karavaani*. Suomen elokuvasaatiön rahoittaman ja vain filmille tehtyjä elokuvia koskevan Risto Jarvan palkinnon voitti Kaija Juurikkalan varhaisnuorten maailman ja kielen luonnollisesti tavoittava *Rosa Was Here*.

Kunniakas erikoisohjelmisto

Kansainvälisestä erikoisohjelmiston päätähti olli tsekkiläinen Jan Svankmaier, jolta esitettiin koko tuotanto vastikään valmistunutta pitkää elokuvaa lukuunottamatta. Svankmaierin alitajunnasta vyöryvien lyhytelokuvien inspiraatiolähteitä ovat ol-

leet muun muassa Lewis Carroll, Leonardo da Vinci, Franz Kafka ja Edgar Allan Poe. Myös puolalais-ranskalaisen Walerian Borowczykin animaatiotuotanto oli edustavasti nähtävissä. Borowczykin nimi yhdistetään enimmäkseen pitkään animaatioon *Theatre de M. et Mme Kabal* (Hra ja rva Kabalin teatteri, 1967), jossa ohjaaja animaation yleensä äärimmäisen tiivistävälle luonteelle vastakkaisesti käyttää hyväkseen hitaan toiminnan katsojassa aiheuttamaa syvää ikävystymisen tunnetta. Ohjaaja jätti (onneksi) animaation 1970-luvulla ja keskittyi formalistisiin elokuviin. Afrikkalaisen lyhytelokuvan sarja sisälsi harvoin Suomessa nähtyjä Keski- ja ete-

lä-afrikkalaisia lyhytelokuvia, joista kansainvälisessä kilpailussa sai kunniamaininnan guinealaisen Mohamed Camaran *Denko*.

Peukaloinen kirkkaimpana tähtenä

Jokaisella elokuvafestivaalilla on oma helmensä ja Tampereen lyhytelokuvajuhlilla se oli viime hetken lisäyksenä ohjelmaan tullut Dave Brothwickin ja Dave Riddetin (the bolexbrothers) tunnin mittainen animaatioelokuva *The Secret Adventures of Tom Thumb* (1993). Elokuva kertoo keinohelmöityspankissa tapahtuneen onnettomuuden seurauksena syntyvästä pikkuriikisestä Tomista, jonka kurjistuneet vanhemmat asuvat kauhu- ja tieteisfiktiota muistuttavassa painajaismaisessa kaupungissa. Tapettuaan ensin hänen äitinsä ministeriön miehet sieppaavat Tomin mutanttilaboratorioon, jossa hänet alistetaan tiedemiesten julmaan käsittelyyn. Paettuaan Tom päätyy itsensä kokoisten yhteisöön, jonka soturi-Jack auttaa Tomia löytämään isänsä luo. Isän kuoltua tappelussa Tom ja Jack murtautuvat laboratorioon ja räjäyttävät itsensä sen mukana ilmaan. Vaaleanpunaisessa taivaassa Tom kohtaa vihdoin vanhempansa.

The Secret Adventures of Tom Thumb on teknisesti täydellisyystä lähestyvä animaatio. Elokuva hyödyntää kolmiulotteisen tietokoneanimaation ja piksillaation eli yksittäiskuva-animaation keinoja. Elävät näyttelijät ja tietokoneella toteutetut hahmot peukaloisista kuvottaviin ötököihin ja surullisiin mutantteihin sulautuvat harmonisesti yhteen elokuvan välittämässä kaaottisessa maailmankuvassa.